

**บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน : กรณีศึกษาบ้านขวิดใต้
ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*****THE ROLE OF WOMEN IN LEADERSHIP : CASE STUDY OF BANKWIT TAI, BAN
CHANG SUBDISTRICT, UTHAI DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE**

จกมล เฮงสุวรรณ, นพดล ปรางค์ทอง*, เอนก รักเงิน

Chongkol Hengsuwan, Nopphadon Prangthong*, Anek Rukngern

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: nopphadon@aru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน กรณีศึกษาบ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านขวิดใต้ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านขวิดใต้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านบ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้นำและชาวบ้านขวิดใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน แบ่งเป็น 3 ข้อ 1) ผู้นำชุมชนได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำหมู่บ้าน คือ นางขวัญเรือน บุญญา เป็นคนดั้งเดิมในหมู่บ้าน ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้นำหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2552 2) ผลงานของผู้นำชุมชนในฐานะผู้ใหญ่บ้าน ประการแรก การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่สตรีและผู้สูงอายุ และกลายเป็นสินค้าโอท็อป ประการที่สอง เป็นผู้นำในการเริ่มต้นทำเกษตรผสมผสานหรือเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้าน และปัจจุบันกลายเป็นโคกหนองนาโมเดล ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้จากหน่วยงานและชุมชนภายนอก จนบ้านขวิดใต้กลายเป็นหมู่บ้านต้นแบบของอำเภอ 3) ความฝันและเป้าหมายของผู้นำ คือ ต้องการให้ชาวบ้านมีความทันสมัย มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ทุกครัวเรือน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีรายได้เพิ่มขึ้น พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของงานพัฒนาชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านขวิดใต้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ แบ่งออกเป็น 4 ข้อ คือ 1) ต้องได้รับการไว้วางใจจากลูกบ้าน 2) สามารถเข้าถึงผู้นำชุมชนได้ง่าย 3) มีผลงานในการพัฒนาชุมชนเป็นที่ประจักษ์ และ 4) มีทัศนคติที่ดีต่อคนในชุมชนบ้านขวิดใต้

คำสำคัญ: ผู้นำชุมชน, ผู้ใหญ่บ้าน, บทบาทสตรี**Abstract**

This article aims to study the women's roles in community leadership: A case study of Ban Kwit Tai, Ban Chang Subdistrict, Uthai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The purposes of this study were to 1) To study the role of women in Ban Kwit Tai community as a leadership and 2) To study the successful factors of women in Ban Kwit Tai community leaders about their success

* Received October 3, 2024; Revised November 6, 2024; Accepted November 13, 2024

in work. A sample group of 10 people was selected from Ban Kwit Tai leaders were included villagers in Ban Kwit Tai, Ban Chang Subdistrict, Uthai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The study was a qualitative research. This was a documentary and historical research through participatory observation and in-depth interviews. The key informants consisted of community leaders and the villagers of Ban Kwit Tai. The instruments use were self-administered questionnaires and interview guides. Based on the findings of this investigation it was showed that, the first one, the role of women leadership in this community was divided into 3 main points: 1) Leaders was selected by villagers and people in the community to be a leaders. 2) The workmanship of Ban Kwit Tai leaders was found as a group of women housewives in the community, they had work and family income and initiated the change of integrated agricultural areas in the Khok Nong Na Model which an academic learning resources from government and non-governmental organizations. 3) The dream and goal of the leader is for villagers in the community to have income and be able to rely on themselves. Second, factors that affect women leaders are divided into four points: 1) They must be trusted by their residents, 2) They can easily access community leaders, 3) They have evident results in community development and 4) Having a good attitude towards people in the community.

Keywords: Community Leader, Village Headman, Women's Role

บทนำ

สังคมไทยจะสามารถมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้นั้น ต้องมีทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งทรัพยากรเหล่านั้น ประกอบไปด้วย ผู้ชาย กับ ผู้หญิง แต่ในความเป็นจริงตั้งแต่อดีตสังคมไทยมองผู้หญิงว่าเป็นเพียง “ช่างเท้าหลัง” ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง (ขวัญฤทัย จ่างจรัส, 2541) และพื้นที่ที่แสดงออกของความเป็นหญิง ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของแม่หรือภรรยา ก็จะผูกติดไว้กับ “บ้าน” และ “ครัว” โดยถือเป็นภาระหน้าที่หลักของผู้หญิงที่บ่งบอกคุณค่าความเป็นผู้หญิงที่ดีหรือไม่ดี (วรัญญา บุรณากาญจน์, 2562) แต่ในปัจจุบันสตรีหรือผู้หญิงสมัยใหม่มีการพัฒนาตัวเองเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยของสังคม และผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นสายงานด้านต่าง ๆ ทั้งทหาร ตำรวจ แพทย์ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565)

จากแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาสตรี พ.ศ. 2566 - 2570 ที่ระบุวิสัยทัศน์ของแผนฯ ส่วนหนึ่งว่า “สังคมไทยเป็นสังคมที่ตระหนักและเข้าใจถึงความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยที่สตรีมีโอกาเข้าถึงการพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และมีบทบาทการนำในพื้นที่สาธารณะอย่างเท่าเทียม” (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2565) โดยพบว่า ผู้หญิงในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำท้องถิ่นมากขึ้น โดยผู้หญิงหลายพื้นที่ในจังหวัดต่างๆ ได้ดำรงผู้นำท้องถิ่น ทั้งตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีผู้นำสตรีในทุกท้องที่อำเภอ ส่วนในระดับหมู่บ้าน ปรากฏว่ามีผู้ใหญ่บ้านหลายคนที่เป็นผู้หญิงหรือสตรีที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน

บ้านชีวิตใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือว่าเป็นชุมชนที่มีการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และมีผู้นำหมู่บ้านที่เป็นสตรี โดยมีบทบาทสำคัญในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งการส่งเสริมอาชีพ การทำกลุ่มหัตถกรรม การดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ส่งเสริมด้านการศึกษาในชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยผู้นำชุมชนได้นำงบประมาณจากการจัดสรรของรัฐบาลมาพัฒนาหมู่บ้านและสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนในพื้นที่ ได้แก่ งบประมาณโครงการหมู่บ้าน

เศรษฐกิจพอเพียง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน งบประมาณโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน และขอทุนสนับสนุนจากเอกชน ในการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านช้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จของผู้นำหมู่บ้านในการจัดหาเงิน งบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกลุ่มสตรีแม่บ้าน สินค้า One Tambon One Product (OTOP) จัดตั้งศูนย์จำกัด ศัตรูพืชชุมชน ทำหมู่บ้านของตนเองให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหมู่บ้านต้นแบบของอำเภออุทัย และ ทำเกษตรผสมผสานควบคู่ไปกับการรับหน้าที่การเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งตลอดระยะเวลาในการเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการนั้น สมาชิกในหมู่บ้านให้ความเคารพ และเป็นที่ยึดถือของคนในชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าว มาทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาประเด็นในเรื่องผู้นำสตรีของท้องถิ่นนี้ ซึ่งถือว่าเป็นกรณีบทบาทของสตรีในการทำงาน เพื่อท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย กล่าวคือ ใช้พื้นที่หมู่บ้านที่ 3 หมู่บ้านบ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่เป้าหมาย และกลุ่มประชากรในการวิจัย คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ทั้งผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน โดยบุคคลทั้งหมดมีลักษณะที่เป็น Key informant หรือผู้ให้ข้อมูลหลักของหมู่บ้าน โดยเน้นในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

2. เครื่องมือในการวิจัย กล่าวคือ 2.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะเข้าไปในหมู่บ้านและเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน และสังเกตกิจกรรมของหมู่บ้านที่ผู้นำหมู่บ้าน เข้าร่วมด้วย เช่น กิจกรรมการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน 2.2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งผู้วิจัยจะมีประเด็นที่ต้องการทราบเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ได้แก่ บทบาทของผู้นำหมู่บ้าน และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในมุมมองทัศนะของคนใน (Emic) และทัศนะคนนอก (Etic)

3. แนวคิดในการวิจัย กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ใช้ 2 แนวคิด เพื่อวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม ได้แก่ 3.1) แนวคิดการเป็นผู้นำชุมชน ตามแนวคิดที่กล่าวว่า “ผู้นำ” เป็นบุคคล ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของ กิจกรรมภายในกลุ่มหรือชุมชน เปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่ม (กวี วงศ์พุด, 2542) โดยผู้วิจัยนำมาอธิบายปรากฏการณ์ถึงภาวะผู้นำใน ชุมชน และลักษณะความเป็นผู้นำชุมชน และการตัดสินใจของผู้นำที่มีต่อชุมชน 3.2) แนวคิดสตรีกับผู้นำตาม แนวคิดที่กล่าวว่า บทบาทผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองนั้น บุคลิกภาพของสตรีจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ มีทักษะความรู้รอบรู้ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย กล้าตัดสินใจ มีความกระตือรือร้น ในการทำงานเชิงสร้างสรรค์ (ภัครดา ภัทรจิตรากุล, 2557) โดยผู้วิจัยนำมาอธิบายปรากฏการณ์เรื่องลักษณะเฉพาะตัว ของผู้นำสตรีในท้องถิ่น ทั้ง 2 ด้าน คือ บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านขวิดใต้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประการ คือ 4.1) การเก็บข้อมูลจากเอกสาร จะเก็บข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่บันทึกไว้เป็นหลักฐานปรากฏในวารสารจากสถาบันศึกษาและหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลทางเอกสารที่จะต้องรวบรวม ได้แก่ ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านบ้านชีวิตใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4.2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยบุคคลในหมู่บ้านชีวิตใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ประเด็นหลักได้แก่ คือ 5.1) บริบทชุมชนบ้านชีวิตใต้ 5.2) บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน และ 5.3) ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านชีวิตใต้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมาตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยจะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ (ชยันต์ วรรณระภูติ, 2537) แล้วนำข้อมูลมาอธิบายปรากฏการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการเขียนอธิบายเชิงพรรณนา ทั้งในประเด็นบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านชีวิตใต้

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

บริบทชุมชนบ้านชีวิตใต้

1. ความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน คนในชุมชนเล่าต่อกันว่าหมู่บ้านบ้านชีวิตใต้ มีต้นมะขวิดมาก แต่เมื่อประมาณปี 2540 มีการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทางราชการตั้งชื่อหมู่บ้านในหมู่ที่ 3 ว่า “บ้านชีวิตใต้” ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ และเรียกหมู่ที่ 2 ว่า บ้านชีวิตเหนือ

ปัจจุบันยังมีต้นมะขวิดจากการปลูกขึ้นมาใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงหมู่บ้านในหลายด้าน เช่น ถนนเจริญขึ้น มีไฟฟ้า มีน้ำประปา และชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการที่ลูกหลานได้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมภายนอกชุมชน บ้านชีวิตใต้เริ่มมีถนนคอนกรีตในปี พ.ศ. 2552 น้ำประปาเริ่มเข้ามาในหมู่บ้านบ้านชีวิตใต้ในปี พ.ศ. 2533 ไฟฟ้าเริ่มเข้ามาในหมู่บ้านบ้านชีวิตใต้ในปี พ.ศ. 2512 ปัจจุบันบ้านต้นมะขวิดไม่มีต้นมะขวิดดั้งเดิมคอยู่แล้ว แต่มีการปลูกต้นมะขวิดขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน

2. ที่ตั้งบ้านชีวิตใต้ จำแนกออกได้ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับหมู่บ้านบ้านชีวิตเหนือ ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดต่อกับหมู่ที่ 3 วัดเทพกฤษุข ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำส้ม หมู่ที่ 1 ตำบลหนองน้ำส้ม อำเภอกุสุมาลย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลคานหาม หมู่ที่ 5 ตำบลคานหาม อำเภอกุสุมาลย์

3. จำนวนประชากร

จำนวนประชากรในชุมชน 435 คน ประมาณ 130 หลังคาเรือน คนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุ และมีทั้งกลุ่มคนที่อาศัยดั้งเดิม และคนที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ เพื่อมาทำงานในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ

4. การปกครองของหมู่บ้าน จำแนกออกได้ ดังนี้

กำนันตำบลบ้านช้าง ชื่อ นายทศพร จันทร์รัศมี ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 พักอาศัยอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลบ้านช้าง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ใหญ่บ้านบ้านชีวิตใต้ นางขวัญเรือน บุญญิกามีหน้าที่ดูแลปกครองช่วยเหลือชาวบ้าน พร้อมทั้งรับเรื่องราวต่าง ๆ ของชาวบ้าน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้าน และเป็นตัวกลางในการติดต่อระหว่างชาวบ้านกับอำเภอและหน่วยงานราชการอื่น ๆ

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายโสฬส สุวรรณะ ได้รับมอบหมายให้ทำงานทั่วไปดูแลเรื่องยาเสพติดในหมู่บ้าน บ้านขวิดใต้ และดูแลเรื่องเอกสารต่าง ๆ เช่น เอกสารรายงานข่าวสาร เอกสารรายงานทางเขตอำเภอ

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นางสาวอัจฉรา พงษ์อารี ได้รับมอบหมายจากทางผู้ใหญ่บ้านให้ดูแลเรื่องปศุสัตว์ในหมู่บ้านบ้านขวิดใต้ เช่น ดูแลประชากรสุนัข แมว ในหมู่บ้านบ้านขวิดใต้ ดูแลเรื่องสัตว์เลี้ยงของคนในหมู่บ้านบ้านขวิดใต้

เลขานุการ นางสาวลัดดาวัลย์ สุวรรณะ รับเรื่องจากผู้ใหญ่บ้านและคอยประสานงานต่าง ๆ
 เหมรัญญา นางสาวชล วัตวงศ์ ช่วยเหลืองานในทีม และเป็นหูเป็นตาในการดูแลชาวบ้านช่วยผู้ใหญ่บ้าน และไปประชุมในวันที่ผู้ใหญ่บ้านติดธุระต่าง ๆ

กรรมการหมู่บ้าน นางสาวละออ ตรีอุโกชน์

กรรมการหมู่บ้าน นางสาวพัชรา สุนทรพฤกษ์

กรรมการหมู่บ้าน นางสาวสมบัติ เกตุจุกา

กรรมการหมู่บ้าน นางสาวอำนวยการ งามสมโส

กรรมการหมู่บ้าน นางสาวสมหมาย เกตุจุกา

กรรมการหมู่บ้าน นางฉวีล สุนทรพฤกษ์

ผู้นำหมู่บ้านทั้ง 6 คน มีหน้าที่ดูแลชาวบ้าน เฉลี่ยคนละ 10-15 หลังคาเรือน และทุกคนจะเป็นตัวแทนผู้ใหญ่บ้านดูแล และแจ้งปัญหาต่าง ๆ เช่น คราวเรือนมีคนป่วยหรือไม่ หรือมีปัญหาเรื่องต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน (ขวัญเรือน บุญญา, 2566)

5. ลักษณะสังคมหมู่บ้าน สภาพสังคมของหมู่บ้าน จำแนกออกได้ ดังนี้

5.1 สภาพครอบครัวในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ครอบครัวเป็นทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายมีความเป็นอยู่ที่รักใคร่สามัคคีกัน มีความสัมพันธ์ในแนวราบหรือมีความเสมอภาคเท่าเทียมเป็นพื้นฐาน มีไปมาหาสู่กันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน โดยมีผู้อาวุโสในตระกูลเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือ หรือที่เรียกกันว่าอยู่แบบเครือญาติ นามสกุลที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ นามสกุล สมพรพฤกษ์ พุดคล้อง บุญญา สุวรรณสวัสดิ์สุข ส่วนนามสกุลที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน คือ บุญญา

5.2 การคมนาคมในหมู่บ้าน นิยมใช้รถจักรยานยนต์ ในการสัญจรเป็นส่วนใหญ่ และมีวินจักรยานยนต์

5.3 ศาสนาในหมู่บ้าน มีการนับถือศาสนาพุทธ 100% และมี วัด คือ วัดเทพกฤษุข โดยมีจำนวนพระสงฆ์ทั้งหมด 6 รูป

5.4 สภาพการศึกษา ส่วนใหญ่จบประถมศึกษาจากโรงเรียนบ้านช้าง และจบมัธยมศึกษาจากโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอุทัย โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ โรงเรียนอนุชยานุสรณ์ โรงเรียนอนุชยาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จบอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์หันตรา

6. ลักษณะเศรษฐกิจหมู่บ้าน สภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้าน จำแนกออก ได้ดังนี้

6.1 อาชีพ คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และพนักงานโรงงาน

6.2 กลุ่มอาชีพ ได้แก่

กลุ่มอาชีพเย็บผ้าโหล จำนวนสมาชิกกลุ่ม 17 คน ลักษณะกลุ่มเย็บผ้าโหลรับผ้าจากนายทุนที่มาให้ทำผ้าและนำมาเฉลี่ยแบ่งกันทำ โดยรายได้จะนำมาแบ่งเฉลี่ยให้เท่ากันทั้งหมด

กลุ่มอาชีพเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าเพื่อจำหน่ายและแปรรูป จำนวนสมาชิก 21 คน เช่น เห็ดทอด แจ่วบองเห็ดนางฟ้า แหนมเห็ดนางฟ้า ออกจำหน่ายเป็น ONE TAMBON ONE PRODUCT หรือสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านขวิดใต้

กลุ่มสตรีแม่บ้านจะทำดอกไม้จันทน์และพวงหรีด จำนวนสมาชิก 29 คน ลักษณะเปิดตัวกลุ่มสตรีที่ว่างงานในหมู่บ้านบ้านชีวิตได้ ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ อายุตั้งแต่ 60 - 70 ปี

บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านชีวิตได้

บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านชีวิตได้ สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

1. ประวัติผู้นำ

ผู้นำชุมชนก่อนที่จะมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนกับชาวบ้านทั่วไป โดยเริ่มมีความคิดที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงหมู่บ้านให้ดีขึ้นจากเดิม จึงตัดสินใจลงสมัครเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และได้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2548 เป็นระยะเวลา 4 ปี เมื่อครบวาระในการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านใหม่ จึงตัดสินใจลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนเก่าได้ลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านต่อเช่นกัน และมีผู้ลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านอีกหนึ่งคน ซึ่งทั้งสองคนต่างเป็นเพศชาย ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่เป็นเพศหญิงเพียงคนเดียว จึงได้เป็นผู้ใหญ่บ้านชีวิตได้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน

2. ผลงานของผู้นำ

ในระยะเวลาที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้เริ่มพัฒนาหมู่บ้านบ้านชีวิตได้ในด้านต่าง ๆ โดยจัดตั้งกลุ่มสตรีแม่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านที่เป็นสตรีได้มีอาชีพและรายได้เพิ่ม ซึ่งในกลุ่มสตรีแม่บ้านนั้นได้จัดทำอาชีพ ในหลายด้านตามความถนัดของแต่ละบุคคล เช่น อาชีพทำดอกไม้จันทน์และพวงหรีด อาชีพเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าและแปรรูป อาชีพเย็บผ้าโหล

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้านยังได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล จึงมีความเห็นว่าที่หมู่บ้านบ้านชีวิตได้สามารถทำได้ เพราะมีพื้นที่ว่างเปล่า ไม่มีสิ่งก่อสร้าง และมีคลองขนาดกำลังพอดี ซึ่งเหมาะในการทำเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมาก จึงได้ริเริ่มทำโคกหนองนาโมเดลขึ้นในหมู่บ้าน ในระยะเวลาต่อมาได้กลายเป็นต้นแบบของโคกหนองนาโมเดลให้กลุ่มบุคคลจากท้องถิ่นต่าง ๆ เข้ามาเรียนรู้ และใช้เป็นแบบอย่างในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อทำการเกษตร

3. ความฝันและเป้าหมายของผู้นำ

ผู้นำชุมชนมีความฝันตั้งแต่ในอดีต คือ อยากจะพัฒนาปรับเปลี่ยนหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 บ้านชีวิตได้ให้มีความเจริญพัฒนาไปในทางที่ดี เช่น การมีไฟฟ้าส่องสว่างตลอดทาง มีน้ำประปาใช้ทุกหลังคาเรือน มีกล้องวงจรปิดในชุมชนเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับคนในหมู่บ้าน อยากให้เป็นหมู่บ้านที่คนอื่นรู้จัก และอยากให้คนในหมู่บ้านมีความรู้ความสามารถในการทำอาชีพต่าง ๆ ให้คนในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม คนในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นสังคมในลักษณะเครือญาติ และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง โดยในระยะเวลาต่อมาจึงมีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชน หรือเรียกว่า อ.ส.ม. เพื่อให้ครอบคลุมถึงความปลอดภัย ครอบคลุมถึงสุขภาพของทุกคนในชุมชน และผู้ใหญ่บ้านมีเป้าหมายที่จะเผยแพร่ความรู้และพัฒนาศักยภาพคนในหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงสัตว์ เปลี่ยนจากทำนาปีเป็นนาปรัง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้น ด้านเศรษฐกิจ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การเย็บผ้า การทำดอกไม้จันทน์ ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เพื่อมุ่งหมายนำหมู่บ้านชีวิตได้ ให้ได้เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการพัฒนาท้องถิ่น และให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านชีวิตได้

ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านชีวิตได้ สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

1. การได้รับการไว้วางใจจากลูกบ้าน

เริ่มในปี พ.ศ. 2548 ผู้นำชุมชนบ้านชีวิตได้ ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในฐานะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง โดยได้ทำหน้าที่ดูแล ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในทุก ๆ อย่าง เช่น

การเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างชาวบ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้แจ้งปัญหาที่ชาวบ้านพบเจอ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไข ติดต่อทำถนนให้กับชาวบ้าน ดูแลเรื่องน้ำประปา ไม่ให้มีบ้านไหนน้ำประปารั่ว น้ำประปาขิม ดูแลเรื่องไฟส่องสว่างตามถนน กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สร้างความไว้วางใจให้กับคนในหมู่บ้านของผู้นำชุมชน

ปลายปี พ.ศ. 2551 ผู้นำชุมชนได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านชีวิตใต้ ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำสตรีคนแรกของหมู่บ้าน เป็นที่ภาคภูมิใจของคนในหมู่บ้าน ซึ่งลักษณะความเป็นผู้นำที่คนในชุมชนชื่นชมและไว้วางใจ กล่าวคือ ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนขยันทำงานเพื่อส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจตรงไปตรงมาและเป็นคนที่อัธยาศัยดี คนในชุมชนจึงเคารพรักเอ็นดูและไว้วางใจให้ผู้ใหญ่บ้านพัฒนาชุมชนบ้านชีวิตใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลงานที่คนในชุมชนชื่นชมและอยู่ในความทรงจำ คือ การซ่อมแซมปรับปรุงถนนภายในชุมชน โดยทำการลาดยางมะตอย ทำให้ผู้คนสัญจรสะดวกสบายขึ้น นอกจากนี้ผลงานอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนหลอดไฟให้สว่างขึ้น การติดตั้งกล่องวงจรปิดตามเสาไฟฟ้า และการสร้างตลาดชุมชนบ้านชีวิตใต้ เพื่อให้ชาวบ้านนำผลผลิตทางการเกษตรออกมาซื้อขายแลกเปลี่ยน

2. การเข้าถึงง่ายของผู้หน้าที่เป็นสตรี

ผู้นำชุมชนดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 9 ปี ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือกัน เวลาที่มีกิจกรรมในหมู่บ้านจะไปร่วมด้วยช่วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมจิตอาสา หรือกิจกรรมที่เป็นพิธีการ เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานบวช และงานอื่น ๆ โดยปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย แค่เพียงชาวบ้านบอกมา ผู้นำชุมชนก็จะเดินทางไปร่วมงานตลอด จึงเป็นคนที่ชาวบ้านเข้าถึงง่าย ไม่ว่าชาวบ้านมีเรื่องเดือดร้อนใดก็สามารถเข้าไปปรึกษาหารือได้ หรือใครอยากจะทำเรื่องเรียน ผู้ใหญ่บ้านก็จะนำเรื่องร้องเรียนนั้นไปแจ้งกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้ใหญ่บ้านยังคอยช่วยเหลือชาวบ้านในทุกเรื่องที่สามารถช่วยเหลือได้ ผู้ใหญ่บ้านนับว่าเป็นแบบอย่างผู้นำที่มีจิตใจเมตตา เป็นผู้หญิงที่แกร่ง ถึงจะไม่ได้เป็นผู้ชาย แต่ก็สามารถดูแลชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ ชาวบ้านมีความสงบสุข ซึ่งวัชรพล ชาวสวนกล้วย กล่าวว่า ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์เป็นกันเอง และเวลาเดือดร้อนหรือมีปัญหาเข้าไปหาผู้ใหญ่บ้านจะให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้ความรู้สร้างอาชีพในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว (วัชรพล ชาวสวนกล้วย, 2566) และธีรนาถ ชาวพวง กล่าวว่า ผู้ใหญ่บ้านบ้านชีวิตใต้ถือเป็นผู้นำที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนได้ (ธีรนาถ ชาวพวง, 2566) และจิระนันท์ แก้วสินวม กล่าวว่า ผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี สร้างเครือข่ายพี่น้องในชุมชนให้มีความรักสามัคคีกัน (จิระนันท์ แก้วสินวม, 2566)

3. ผลงานของผู้หน้าที่เป็นสตรี

ผลงานของผู้นำชุมชนมีเป็นจำนวน ทั้งในเรื่องการปรับปรุงซ่อมแซมถนน เพื่อให้การสัญจรในหมู่บ้านมีความสะดวก ปลอดภัย แต่ผลงานที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน คือ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน ซึ่งเกิดขึ้นจากพบเห็นสภาพการว่างงานของสตรีในหมู่บ้าน และส่วนใหญ่ต้องการมีรายได้เพิ่มเติมเพื่อแบ่งเบาภาระของลูกหลาน โดยผู้ใหญ่บ้านได้สร้างอาชีพ เน้นกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำงานได้และเน้นการใช้แรงงานไม่มากนัก คำนึงถึงความรู้และความชำนาญของผู้สูงอายุอยู่แล้วหรือเคยทำมาก่อน ซึ่งกลุ่มอาชีพที่สร้างขึ้น ได้แก่ กลุ่มอาชีพเย็บผ้าโหล กลุ่มอาชีพเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าในโรงเรือน เพื่อนำมาแปรรูปออกจำหน่ายเป็นสินค้า OTOP ของตำบลบ้านช้าง

นอกจากนี้ ทางด้านการเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของชุมชน ผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน และการเกษตรอินทรีย์ ไม่พึ่งพาสารเคมีต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี ปลอดภัย ซึ่งการทำเกษตรอินทรีย์ เกิดจากการได้ไปศึกษาดูงานในท้องถิ่นอื่น ๆ และนำกลับมาดำเนินการภายในหมู่บ้านตนเอง จนประสบความสำเร็จกลายเป็นต้นแบบของท้องถิ่นในด้านการเกษตรอินทรีย์

4. ทศนคติต่อผู้นำที่เป็นสตรี

คนในชุมชนหลายคนมีทัศนคติในแง่บวกต่อผู้นำชุมชน ดังที่วสันต์ ขำเหมือง ได้กล่าวว่า ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนที่มีความรู้รอบตัวมาก เป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคที่พบเจอ อัจฉริยะดี พุดจาดี และมีความคิดที่จะไม่หยุดพัฒนาหมู่บ้าน (วสันต์ ขำเหมือง, 2566) และ ภัสสร ถิ่นเก่า ได้กล่าวว่า ผู้ใหญ่ขวัญเรือนจิตใจดีชอบช่วยเหลือชาวบ้านขยันทำงานเป็นคนที่ชาวบ้านเข้าถึงได้ง่ายไม่ถือตัวเข้ากับทุกคนได้ดี พร้อมรับฟังปัญหาของชาวบ้านและพร้อมที่จะแก้ไขในทันที รวมถึงบุคลิกท่าทางการพูด การแต่งตัว การทำงานดีมาก ไม่คิดว่าผู้หญิงคนหนึ่งที่เป็นผู้นำหญิงจะสามารถทำงานได้มากมายเท่าเทียมกับผู้นำชุมชนผู้ชายในหมู่บ้านอื่น ๆ (ภัสสร ถิ่นเก่า, 2566) และสิบลักษณ์ สรรพพากย์พิสุทธ์ ได้กล่าวว่า ผู้ใหญ่ขวัญเรือน เป็นคนขยันขันแข็งมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง เข้ากับผู้คนง่ายทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่มีอะไรติดขัดพูดคุยเข้าใจได้ง่าย (สิบลักษณ์ สรรพพากย์พิสุทธ์, 2566)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทัศนคติของคนในชุมชนจะมีมุมมองต่อผู้นำชุมชนในแง่บวก ทั้งในด้านบุคลิกภาพการทำงาน ผลงาน และที่สำคัญคือความเป็นสตรีที่สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน กรณีศึกษาบ้านขวิดใต้ ตำบลบ้านช้าง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ศึกษาสองประการหลัก คือ ประการแรก บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านขวิดใต้ โดยได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาในการเข้าสู่ความเป็นผู้นำชุมชน และเมื่อเป็นผู้นำชุมชนแล้วได้มีผลงานเพื่อท้องถิ่นอย่างไร และมีความฝันและเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างไร ประการที่สอง ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านขวิดใต้ โดยอธิบายถึง การทำให้ชาวบ้านไว้วางใจในการเป็นตัวแทนหมู่บ้านและผู้นำหมู่บ้าน ลักษณะบุคลิกภาพที่เข้าถึงง่าย ผลงานของผู้นำ รวมทั้งมุมมองของชาวบ้านที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำชุมชน ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในหลาย ๆ ชิ้น เช่น งานของวิโรจน์ ฉิมดี ในเรื่อง “การพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อ่อน จังหวัดเชียงใหม่” เพราะงานวิจัยของวิโรจน์ ฉิมดี ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สตรีนำไปใช้ประโยชน์ในการเรื่องงานและอาชีพ ถึงแม้จะทำการศึกษาเรื่องสตรี แต่ไม่ได้เน้นในประเด็นว่าบทบาทสตรีที่ฐานะผู้นำมีผลต่อความสำเร็จของการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประโยชน์ แต่เป็นเพียงแต่การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาอธิบายในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้เท่านั้น (วิโรจน์ ฉิมดี, 2550) ส่วนงานวิจัยของประธาน คงเรือนราช ในเรื่อง “บทบาทสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนอุดม อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา” (ประธาน คงเรือนราช, 2551) และงานของ ปรียา เอี่ยมวิวัฒนากุล ในเรื่อง “การยอมรับผู้นำสตรีของชุมชนในการดำเนินนโยบายท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครภูเก็ต” (ปรียา เอี่ยมวิวัฒนากุล, 2555) ถือว่ามีใกล้เคียงกัน เพราะเป็นการศึกษาบทบาทสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นเช่นกัน และมองว่าประสบการณ์และความสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการยอมรับในฐานะผู้นำท้องถิ่น แต่แตกต่างกันที่งานของผู้วิจัยในครั้งนี้ เน้นในลักษณะความเฉพาะเจาะจงส่วนบุคคลของความเป็นผู้นำชุมชน ไม่ได้มองในภาพรวมของท้องถิ่น แต่มองว่าความเป็นผู้นำ คือ ลักษณะเฉพาะบุคคลเท่านั้น ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านจนได้รับการไว้วางใจ การมีบุคลิกที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านขวิดใต้ จำแนกได้ในส่วนที่เป็นประวัติ ผลงาน รวมถึงความฝันและเป้าหมายของผู้นำ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำสตรีบ้านขวิดใต้ ได้แก่ การได้รับความไว้วางใจ การเข้าถึงง่าย ผลงาน และทัศนคติของผู้นำที่เป็นสตรี งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเป็นผู้นำในลักษณะเฉพาะบุคคล และ

เฉพาะพื้นที่ จึงอาจไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบหรือเป็นตัวแทนของผู้นำในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ การใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจมีความโน้มเอียงในการมองผู้นำชุมชนในมุมมองแง่บวกเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน ดังนั้น หากมีข้อมูลจากผู้ที่มีความเห็นแตกต่างจากผู้นำชุมชน จะทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความรอบด้านและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปในการศึกษาเรื่องผู้นำท้องถิ่นทั้งในประเด็นการอธิบายด้านการมีส่วนร่วมและการจัดการความขัดแย้งในท้องถิ่น สำหรับข้อเสนอแนะที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติงานนั้น จำแนกออกเป็น 2 ประการ ประการแรก บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชน ควรมีการจัดสรรงบประมาณตามโครงการต่างๆจากภาครัฐที่ลงมาสู่หมู่บ้านโดยตรง และให้คนในหมู่บ้านบริหารจัดการตนเอง ซึ่งการจัดสรรงบประมาณที่ผ่านมา มีข้อบังคับจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถขออนุมัติโครงการลงสู่ชุมชนได้ ประการที่สอง ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีที่สำคัญที่สุด คือ การวางท่าทีที่เป็นกันเองของผู้นำ และการมีผู้นำที่เป็นสตรีไม่มีความแตกต่างจากผู้นำที่เป็นผู้ชาย ดังนั้น ภาครัฐและภาคประชาสังคมควรส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาสตรีพ.ศ. 2566 - 2570. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กวี วงศ์พัฒน์. (2542). ภาวะผู้นำ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: พี.เค. อินเทอร์เน็ต.
- ขวัญเรือน บุญญา. (20 ม.ค 2566). บทบาทสตรีในการเป็นผู้นำชุมชนบ้านชีวิตใต้. (ศุภสิทธิ์ แหทอง, ผู้สัมภาษณ์)
- ขวัญฤทัย จ่างจำรัส. (2541). มองบทบาทผู้หญิงไทยบนเส้นทางการเมืองผ่านสายตาผู้นำองค์กรพัฒนาสตรี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จีระนันท์ แก้วสีนวม. (20 ม.ค 2566). การเข้าถึงง่ายของผู้นำที่เป็นสตรี. (ศุภสิทธิ์ แหทอง, ผู้สัมภาษณ์)
- ชยันต์ วรรณระภูติ. (2537). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สายส่ง คีทซีที เคสดีไทย.
- ธีรนาถ ขาวพวง. (4 เม.ย 2566). การเข้าถึงง่ายของผู้นำที่เป็นสตรี. (ศุภสิทธิ์ แหทอง, ผู้สัมภาษณ์)
- ประธาน คงเรืองราช. (2551). บทบาทสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโนนอุดม อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรียา เอี่ยมวิวัฒนากุล. (2555). การยอมรับผู้นำสตรีของชุมชนในการดำเนินนโยบายท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัครดา ภัทรจิตรากุล. (2557). การยอมรับบทบาทผู้นำสตรีของประชาชนในพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. ใน รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ภัสสร ถิ่นเก่า. (4 เม.ย 2566). ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำสตรีบ้านชีวิตใต้. (ศุภสิทธิ์ แหทอง, ผู้สัมภาษณ์)
- วรัญญา บุรณากาญจน์. (2562). อาหารและห้องครัว: ภาระที่แบกรับภายใต้ความเป็นผู้หญิง. เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2566 จาก <https://nisitjournal.press/2019/11/28/food-women/>
- วสันต์ ขำเหมือง. (20 มี.ค 2566). ทศนคติดต่อผู้นำที่เป็นสตรี. (ศุภสิทธิ์ แหทอง, ผู้สัมภาษณ์)
- วัชรพล ชาวสวนกล้วย. (20 มี.ค 2566). การเข้าถึงง่ายของผู้นำที่เป็นสตรี. (ศุภสิทธิ์ แหทอง, ผู้สัมภาษณ์)
- วิโรจน์ ฉิมดี. (2550). การพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อ่อน จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2565). บทบาทสตรีไทยและความเท่าเทียมในสังคม. เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2566 จาก <https://www.thaihealth.or.th/?p=298221>
สืบสกุล สรรพพากย์พิสุทธิ. (4 เม.ย 2566). ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำชุมชน. (ศุภสิทธิ์ แททอง, ผู้สัมภาษณ์)